

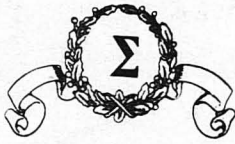
«Ο ΕΡΩΣ ΠΕΤΑΞΕ... Η ΦΙΛΙΑ ΜΕΝΕΙ!»

ΤΟ ΘΛΙΒΕΡΟ ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΤΗΣ ΠΟΛΑΣ ΝΕΓΚΡΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΣΑΡΛΙ ΤΣΑΠΛΙΝ

('Από τ' 'Απομνημονεύματα της διάσημης Πελωνίδες πρωταγωνίστριας του κινηματογράφου)

2ον (τελευταίον)

ΤΟ προηγούμενο τεύχος στατηθήκαμε τὸ ἄρθρο αὐτὸ τῆς Πόλας Νέγκρι — ἕνα κεφάλαιο ἀπὸ τὴν Ἀυτοβιογραφίαν της — σὲ τὸ σημεῖο πού ἡ μεγάλη Πελωνὶς πρωταγωνίστρια τοῦ κινηματογράφου, μετὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῆς γυναικείας τῆς με τὸν Σαρλῶ σὲ Χόλλυγουντ καὶ τὸν ἀρραβώνα τῆς μετὰ τοῦ, μὲς πεινιερῆς κατόπιν τῆς πρώτα νέφης, — πού παρουσιάστηκαν στὸν ὁρίζοντα τῆς εὐτυχίας τους, λόγω τῆς μεγάλης ἀσμφωνίας χαρακτῆρος, πού ὑπῆρξε μεταξύ τους. Καὶ τώρα, οἴσουμε στὴν Πόλα Νέγκρι τὸ λόγο, γιὰ νὰ μᾶς ἀφηγηθῶ τὸ θλιβερό τέλος τοῦ εἰδυλλίου τῆς με τὸν μεγάλο κωμῶδη :

«Κάθε μέρα, λοιπόν, μαλώνουμε με τὸν Τσαρλί καὶ κάθε μέρα τὰ ξαναφτιάχνουμε... Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως τὸν ἀλλεπάλληλων θλιβερῶν αὐτῶν σκηνῶν πού τις δημιουργήσαμε χωρὶς καμμιὰ σοφὰ ἀφορμὴ τις περισσότερες φορές, ἦταν νὰ μὴν ἔγουμε πειὰ θρεῖ γιὰ δουλειά. Εἶχαμε ἀφήσει καὶ οἱ δύο μινυτοεπιχειρήματα τὰ φιλμ πού γυρίζαμε τότε, ἀνίκανοι νὰ συγκεντρωθούμε στὸν ἑαυτὸ μας γιὰ μιὰ καλλιτεχνικὴ προσπάθεια.

«Ἐνας ἀπὸ τοὺς κυριώτερους λόγους πού μ' ἔκαναν νὰ ἐκνευρίζομαι με τὸν Τσαπλίν, ἦταν ἡ ἀφάνταστη, ἡ ἐξωφρενικὴ φιλαργυρία του. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ὁ φίλος μου ἦταν οἰκονόμος γιὰτι ποθόνταν πάντοτε μῆπως ἐξαναρνηθῆν μιὰ μέρα τῆς δυστυχίας πού τὸν συντρέφουσε σὰ πράματα τὸ θήματα στῆ ζωῆ... Ὡστόσο, εἶχε σχηματίσει κιόλας μιὰ περιουσία πού θὰ τοῦ ἐπέριπε νὰ περῶν ἄνετα τὴν ὑπόλοιπὴ ζωῆ του, καὶ δὲν ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ χρεωκοπήσῃ ἀνὰ μὲς μου ἀγοράε κάπου-κάπου δύο-τρια τραταφύλλα!

«Υστερ' ἀπὸ ἄλλα αὐτά, ἦταν φανερό ὅτι περιμέναμε κ' οἱ δύο μιὰ...εὐκαιρία γιὰ νὰ διακοφούμε κάθε δεσμὸ μεταξύ μας, ἂν καὶ κατὰ θάθος δὲν πάσαμε νὰ εἰμαστε τρελλὰ ἐρωτευμένοι ο ἕνας με τὸν ἄλλον... Καὶ ἡ «εὐκαιρία» αὐτὴ δὲν ἄργησε νὰ παρουσιαστῆ.

«Ὅταν πρωτογνωριστήκαμε, ὁ Τσαρλί μου εἶχε κάνει ἄλλο ἕνα ξεῖομα διαμάντι—πὸ τὸ εἶχε ὠστόσο ἀγοράσει σὲ τιμὴ εὐκαιρίας. Ἐπειδὴ, ὅμως, δὲν ἀποφάσιζε νὰ κἀν ποτὲ τὸ ἔξοδο νὰ δέσῃ τὸν πολὺτιμο αὐτὸ λίθο σ' ἕνα κόσμημα, δὲν μπόρεσα νὰ τὸν χρησιμοποιοῦσα...

Μιὰ μέρα, ὕστερ' ἀπὸ μιὰ θυελλώδη σκηνὴ με τὸ Σαρλῶ, τοῦ ἔδωσα πίσω, θυμωμένη, τὸ διαμάντι του. Ἐκείνος, ἀρνιήθηκε νὰ τὸ πάρῃ. Κ' ἐγὼ, ἀπὸ ἕνα πείσμα, τὸ χάρισα σπῆν ἠθοποιὸ Γκρίσκο, μαζί με τὸν ὁποῖο εἶχα παίξει στὸ φιλμ «Τσαρίνας» καὶ τὸν ὁποῖον ἀμπαθοῦσα ἰδιαιτέρως. Ὁ Γκρίσκο ἔδωσε ἄμεσα τὸ διαμάντι νὰ τοῦ δέσουν ὁ μὴ πλατινένια θέρα καὶ τὸ φόρεσε ὁ ἴδιος, ἐπιδεικνυόντάς το με περηφάνεια σ' ὄλους τοὺς γνωστούς...

«Ἐνα θράβυ, σὲ μιὰ φιλικὴ συγκέντρωσι, ὁ Τσαρλί Τσαπλίν εἶδε τὸ διαμάντι του σὲ χερὶ τοῦ Γκρίσκο. Καταλαβαίνετε θέβαια καὶ μόνοι σας τί θυμὸς τὸν ἔπιασε. Καὶ μὴ μπορῶντας νὰ συγκρατηθῆ, τρελλὸς ἀπὸ τὴ ζήλεια του, πλησίασε τὸν ἠθοποιὸ καὶ τοῦ εἶπε με ἀπότομο ὕφος καὶ με ἀπειλητικὴς διαθέσεις:

—Τὸ δαχτυλίδι αὐτὸ μοῦ ἀνήκει καὶ νὰ μοῦ τὸ δώσης πίσω!

Ὁ Γκρίσκο κῦτταξε προσεκτικὰ τὸν Τσαρλί γιὰ νὰ θεβαιωθῆ ἂν ὁ συνομιλητῆς του ἦταν σὸ καλὰ του.

«Ὅταν, ὅμως, ἐπέισθη ὅτι ὁ Σαρλῶ τοῦ μιλῶσε σοφὰρὰ, τοῦ ἀποκρίθηκε στὸν ἴδιο τόνο, ὅτι εἶχε κάνει καὶ αὐτὸς ἔξοδα γιὰ νὰ δέσῃ τὸ διαμάντι καὶ ὅτι δὲν ἦταν διατεθειμένος νὰ δώσῃ πίσω τὸ δαχτυλίδι. Ὁ Τσαρλί ἔγινε ἔξωφρενῶν κ' ἦταν ἔτοιμος νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τοῦ συναδέλφου του, ἀδιαφορῶντας γιὰ τὸ περιβάλλον. Τὴν τελευταία ὅμως στιγμὴ πρόφτασα καὶ τὸν τράβηξα μαζί μου ἔξω, γιὰ ν' ἀποφύγομε τὸ σκάνδαλο...

Ἀπὸ τὴ μέρα κείνη, ὁ Γκρίσκο, κάθε φορὰ πού μᾶς ἔβλεπε, τὸν Τσαπλίν κ' ἔμένα, μᾶς γυρῶσε τις πλάτες.

«Υστερ' ἀπὸ λίγο καιρὸ, ὁ Γκρίσκο ἀρραβωνιάστηκε με μιὰ καλλιτεχνίδα. Κ' ἐπειδὴ δὲν εἶχε λεπτὰ νὰ τῆς ἀγοράσῃ ἕνα ἄλλο, τῆς χάρισε τὸ δαχτυλίδι του, με τὴν διαμαντόπετρα τοῦ

Τσαρλί Τσαπλίν.

Ὁ Σὰμ Γκλόλντγουϊν, ὁ γνωστότατος κινηματογραφικὸς ἐπιχειρηματίας, ἔδωσε τότε, πρὸς τιμὴν τὸν ἀρραβωνιασμένων, ἕνα δέιπνο, σὲ ὅποιο προσκάλεσε ὅλες τις διασημότητες τοῦ Χόλλυγουντ. Ὁ Τσαρλί Τσαπλίν δὲν μποροῦσε, θέβαια, νὰ λείψῃ ἀπὸ μιὰ τέτοια καλλιτεχνικὴ συγκέντρωσι. Στὸ σαλόνι τοῦ Γκλόλντγουϊν τὸν ὑποδέχθηκε ἡ ἴδια ἡ μνηστὴ τοῦ Γκρίσκο, ἡ ὁποία τοῦ εἶπε ἀφελéstατα, χωρὶς νὰ ξερῆ ὅτι ἔρριχνε λάδι σὲ μιὰ φωτιά:

—Κυττάτε, κύριε Τσαπλίν, τί ὠραῖο δαχτυλίδι μοῦ χάρισε ὁ Γκρίσκο!... Ἄ! ὁ μνηστῆρ μου με καλομαθαίνει!...

Ὁ Τσαπλίν ἀναγνώρισε τὴν διαμαντόπετρα του. Καὶ ὁ θυμὸς του στάθηκε τόσο μεγάλος, ὥστε τὸν ἔκανε νὰ λησμονήσῃ ὅτι μιλοῦσε με μιὰ κοπέλλα.

—Δὲν πρέπει νὰ εὐγνωμονήτε τὸν μνηστῆρα σας, γυρῶλλε ὁ μεγάλος κωμικὸς ἀνάμεσα στὰ δόντια μου,—εἰπεῖθ τὸ δαχτυλίδι αὐτὸ δὲν τοῦ στοίχει καὶ πολλὰ!...

Ὅταν ἔμαθα τί ἀκολούθησε ὁ Τσαρλί στῆ φίλη μου, κατάλαβα ὅτι ἦα μὸ ἦταν ἀδύνατο νὰ ζήσω μ' ἕναν ἄνθρωπο τόσο ὀδύθυμο, τόσο ἀπότομο. Καὶ ἕνα ἄλλο περιστατικὸ, πού ἀνεβῆ ογεθὸν ἄμεσως, μ' ἔκανε νὰ καταλήξω ὀριστικὰ στὴν ἀπόφασιν νὰ διαλύσω τὴν μνηστεια μου με τὸ Σαρλῶ.

Μιὰ μέρα, εἶδα τὸν Τσαπλίν νὰ ἐργεταῖ ἐξᾶλλος στὸ σπιτί μου καὶ νὰ μοῦ λέη:

—Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Πόλα, βοήθησέ με νὰ βγῶ ἀπὸ μιὰ δύσκολη θέσι... Τὴ στιγμὴ αὐτὴ θρίσκειται στῆ θλίλα μου ἕνα ἡπαλοκόριτο πού με ἀπειλεῖ ὅτι θὰ σκοτωθῆ μπροστά μου ἂν δὲν τὴν κρατήσω γιὰ πάντα μαζί μου!...

Ἀναγκάστηκε ν' ἀκολουθήσω τὸν μνηστῆρα μου ὡς τὴ θίλλα του. Μπήκα στὴν κρεβάτοκάμαρα του καὶ θρήκα, πραγματικὰ, ἐαλωμένη σὸ κρεβάτι, μιὰ χαριτωμένη παιδοῦλα, πού κοιμότανε θεβαί, μ' ἕνα ἀγγελικὸ γυμνασμένο ζαχαροσιμμένο στὰ χεῖλι της. Τὴν ἔγνυσα καὶ τῆς ζήτησα ἐξηγήσεις...

Χωρὶς τὸν παραμικρὸ διαταγμὸ, μοῦ ἀποκρίθηκε ὅτι ἀνῆκε σὲ μιὰ ἀπὸ τις παλιές καὶ πλούσιες οἰκογένειες τοῦ Μεξικῶ καὶ ὅτι τὸ ἔσκασε ἀπὸ τὸ σπιτί της γιὰ νὰ βρῆ τὸν Σαρλῶ «της», με τὸν ὁποῖο ἦταν τρελλὰ ἐρωτευμένη!...

Προσπάθησα νὰ τῆς δώσω νὰ καταλάβῃ, ὅτι αὐτὸ πού ἔκανε ἦταν παραφροσῶν καὶ ὅτι ἦ- μουν ὑποχρεωμένη νὰ εἰδοποιήσω τοὺς γονεῖς της ὅτι μποροῦσαν νὰρθοῦν νὰ τὴν πάρουν πίσω... Ἡ μικροῦλα φάνηκε σὰν νὰ θεβαιώθηκε ὅτι εἶχα δίκιο... Τὴν ἔβαλα νὰ ξαναπλαγιασῇ καὶ κατέβηκε στὸ σαλόνι, ὅπου με περιμένα ὁ Σαρλῶ. Τὸν καθησυχάσα καὶ αὐτὸν ὅπως μποροῦσα καὶ καθήσαμε νὰ φάμε.

Ξαφνικὰ, ἀκούσαμε μιὰ ὑπῆρτρια νὰ φωνάζη:

—Θεέ μου! ἡ μικρὴ σκοτώθηκε!...

Ἐτρεξα πάνω καὶ θρήκα τὴ θαυμάστρια τοῦ Τσαπλίν, ἐαλωμένη στὸ πάτωμα, νὰ σφαδάξῃ μ' ἀφρισμένο στόμα.

Εἶχε ἀδειάσει ἕνα μπουκαλάκι δηλητήριου, πού τὸ ἔφερε μαζί της!

Στὸ ἕνα χερὶ της κρατοῦσε δύο γράμματα. Τὸ ἕνα ἦταν γιὰ τὸν Τσαρλί, στὸν ὁποῖο ἔδινε τὴν ὕποθεσιν ὅτι θὰ τὸν ἀγαπήσῃ καὶ στὸν ἄλλο κόμο!... Καὶ ἡ δεύτερη ἐπιστολὴ ἦταν γιὰ τοὺς γονεῖς της, πού τοὺς ζήτοσε νὰ τὴν συχαρῶσουν γιὰ τὸ κακὸ πού τοὺς ἔκανε...

«Υστερ' ἀπὸ λίγο, ἡ δυστυχισμένη μικροῦλα μετεφέρθη σὲ μιὰ κλινικὴ... Ἐτύχως, ἡ δόσι τοῦ δηλητηρίου πού πῆρε, δὲν μπόρεσε νὰ τὴν σκοτώσῃ... Πρὶν περάσουν δεκαπέντε μέρες, ἡ νεαρὰ ἐρωτευμένη ἦταν τελείως καλὰ καὶ ξαναγυρῶσε στὸ πατρικὸ τῆς σπιτί.

Σήμερα, εἶνε παντρεμένη μ' ἕνα Μεξικανὸ ἔμπορο, ἔχει τρία χαριτωμένα παιδάκια καὶ θὰ γελᾷ ἀσφαλῶς καὶ ἡ ἴδια κάθε φορὰ πού 'θὰ ξαναθυμᾶται τὴν νεανικὴ της τρέλλα...

Μὰ ἡ ἀπόπειρα αὐτοκτονίας τῆς παιδοῦλας αὐτῆς εἶχε περιέργες-συνέπειες γιὰ τις σχέσεις μου με τὸν Τσαρλί. Ὁ μνηστῆρ μου φαίνονταν ἀπαρηγόρητος ἐπειδὴ λίγο ἔλειπε νὰ γίνῃ ἡ ἀφορμὴ, ἔτω καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τοῦ θανάτου μιᾶς νέας. Ἡ νευρικὴ κατάστασι τοῦ χειροτέρεψε... Δὲν μποροῦσα πειὰ νὰ τοῦ πλῆξῃ, χωρὶς νὰ ξεσπῶσι σὲ θρισίες ἐναντίον μου...

...Τὸ σπιτί πού χτῖσαμε γιὰ νὰ κατοικήσομε μετὰ τὸ γάμο μας, ἦταν ἔτοιμο, ἐπιπλωμένο ἀπὸ

Ὁ Σαρλῶ

Κ Γ' ἄν τοὺς εἰπῆς πὺς εἶνε διὰ θούγγου τῆς σημερινῆς ὀμιλοῦ με ἐν ἡ γλώσσας, αὐτοὶ σοὺ ἀποζώνοντα πὺς ἡ σημερινῆ ὀμιλομένη γλώσσα δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἔχη διαθόγγους διαφορετικὰς ἀπὸ ἐκεῖνης τῆς Ἑλληνικῆς γραμματικῆς, ποὺ εἶνε καὶ πρῆτε, νὰ εἶνε μία καὶ ὄχι περισσύτερες ἀπὸ μία. Κ' ἄν τοὺς εἰπῆς πὺς αὐτὲς τῆς νέες διαθόγγους τῆς προφέρουσιν ὅταν μιλοῦμε καὶ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε, σὲ μιὰ μοναχὴ συλλαβῆ, αὐτοὶ ἀποζώνοντα πὺς ἐκεῖνο ποὺ καταζηρητικῶς γίνουμε ὅταν μιλοῦμε, δὲν πρέπει νὰ τὸ γάνουμε ὅταν γράφουμε. Κ' ἔτο: πλείον τῆ θύρα σὲ κάθε σφίχτησι. Συμφωνοῦ με τὸν κ. Μαρκοῦ, πὺς ἡ γραφομορφὴ ποὺ ἔχετε ἀνοίξει, εἶνε παραίτηση καὶ περὶ, ἐπειδὴ ἡ ἀσθησι τοῦ ὀραίου σ' εἶμας δὲν εἶν' ἀξίωμα ἰμῆτε καλὰ μορφολογῆ, ἰμῆτε ἀρετὰ ἐπιπολεμένη. Ἄν ἦταν ὁ λόγος νὰ ψηφισοῦμε βουλευτὴ ἢ δημαρχοῦ ἢ κυβερνήτη, θὰ ἐξελέγομε ἕναν, ὅποιον καὶ ἄν ἦταν, ποὺ θὰ ἔκανε τῆ δουλειὰ του, σὰν βουλευτῆς ἢ σὰν δημαρχοῦ ἢ σὰν κυβερνήτης, ἀδιάρητος ἂν δὲν ἦταν καὶ ὁ πλέον κατὰλληλος. Ἀλλὰ νὰ ψηφισοῦμε καὶ νὰ ἐξελέγομε καὶ ἀναχωρητοῦμε ποιητὴ, χωρὶς νὰ ἠστούμε νὰ ἦμασθε βέβαιον ἂν ἡ ἐκλογὴ μὴ ἦταν δικαίω καὶ ἦταν φρονίμη, τοῦτο δὲν ἔχει κανένα σκοπὸ. Καὶ στὴν ἐκλογὴ ἐνὸς βουλευτοῦ ἢ δημαρχοῦ κ.λπ. οἱ ψηφοὶ, ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα, ἔχουν ὅλοι τὴν ἴδια ἀξίαν ἄλλὰ στὴν ἐκλογὴ ἐνὸς ποιητῆ, ἡ ἀξίαν τοῦ ψηφῶν διαφέρει, ἐπειδὴ εἶνε ψηφοὶ ποὺ ἀξίζουν πολὺ ἄλλοι, ἄλλοι ποὺ ἀξίζουν λιγώτερο καὶ ἄλλοι ποὺ δὲν ἀξίζουν τίποτα. Θὰ μορφοῦσαμε νὰ δώσουμε καὶ δῶμας καὶ τοὺς ψηφῶν σὲ ἕναν ποιητὴ ἄλλὰ τί μὲ τοῦτο; Ἀφοῦ δὲν ἦμασθε ὅλοι ὁμοῖοι καὶ ἂφοῦ δὲν μποροῦσαμε νὰ ξέρουμε ἂν ψηφισαῖς δικαίω ἢ φρονίμη; Θὰ εἶρη, βέβαια, καρῶς, ποὺ γὰ τοῦτο θὰ βοσκοῦμασθε σὲ θέα πολὺ καλύτερη, καὶ σὴν θέα ποὺ βρισκόματι σήμερα τὰ φωτισμένα ἔθνη. Ὅχι ὅπως ποτὲ καὶ σὲ βαθμῶ, καθὼς ἐλάττει καὶ λέει ὁ Μαρκοῦς, ποὺ νὰ ἐννοοῦν τὸ ἀληθινὰ ὄραον καὶ ἡ γυναῖκες μᾶς καὶ τὰ παιδιὰ, λησιμονώντας νὰ ληστέησιν καὶ τοὺς σκότους μᾶς καὶ τῆς γάτες. Κατὰ φυσικὸν λόγον, ὄχι μόνον γὰ τῆς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ, ἀλλ' ὡς καὶ γὰ τοὺς ἀνόδοι ἀξίωμα ὄλους, τοῦτο θὰ ἦταν πράγμα ἀδίκαιον καὶ ἕνα μεγάλο διδομένο, ποὺ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀπάθειαν, εἶν' ἐκεῖνο ποὺ κανένα ἀπὸ τὰ φωτισμένα ἔθνη δὲν ἔχει φτάσει ποτὲ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς ἀναπτύξεως. Σὲ κάθε τόπο, ἐκεῖνο ποὺ ἐννοοῦν τὸ ἀληθινὰ ὄραον, ὡς καὶ μετὰ τὸν πλέον μορφωμένον ἀνθρώπον, εἶνε πάρα πολὺ λίγον. Καὶ σὲ μᾶς ἐνὸς ἀξίωμα λιγότερον. Δὲν φτάνει γὰ τοῦτο ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ ἀνατροφή, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ μιὰ φυσικὴ ἐπιδεξιότητος, ποὺ λίγον, πάρα πολὺ λίγον, τὴν ἔχουν. Ὁ Βίμαρς, παραδείγματός χάριν, καθὼς λένε, δὲν ἐννοοῦσε τίποτε ἀπ' αὐτὰ. Κ' ἔφερα τὸ παράδειγμα τοῦ Βίμαρς σὰν ἀνθρώπον ἀπ' τοὺς πλέον νοήμονας καὶ μορφωμένους. Ἐνα ἀπὸ τὰ πρῶτα νεότερα ἔθνη, ἴσως τὸ πρῶτον ἀπ' ὅλα, ποὺ ἔχει διακριθῆ ἀπὸ ἀνόνας τὸρα γὰ τὴν καλύτερη τὸν ὄραον γραμμάτων, εἶνε ὁ Ἰταλοῦ. Ἀλλὰ πόσοι εἶν' ἐκεῖνοι μετὰ τῆς τοῦ ἐννοοῦν τὸ

ΤΑ ΦΛΕΓΟΝΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΕ Ο ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΣ ΕΛΛΗΝ ΠΟΙΗΤΗΣ;

(Συνέχεια γχι τέλος τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ν. Κονεμένου)

καρῶ, ὅλοι οἱ γνωστοὶ μᾶς ὠωτοῦσαν πότε θὰ παντρευτοῦμε—καὶ ὅμως ἐμεῖς, ἐγὼ δηλαδή, δὲν ἀποφασίζω ἀκόμα νὰ κανω αὐτὸ τὸ...σολτ μορτάλε. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ὁ Τσαπλιν, παρ' ὅλα τὰ νεύρα καὶ τοὺς θυμούς του, ἤθελε νὰ γίνουσι οἱ γάμοι μᾶς... Μὰ ἐγώ, ἤρηστος διαρκῶς ἀναβολῆ...
 Ὄσπου, μιὰ μέρα τοῦ ἀνεκοίνωσα—ψυχρά, ἀποφασιστικῶ—τὴν ἀπόφασίν μου νὰ διαλύσῃ τὴν ἡμετέραν μαζὺ του... Τοῦ κάκου ὁ Τσαπλιν προσάθησε νὰ με μεταπέισῃ... Τὸν ἄφησα καὶ ἔφυγα γιὰ τὴ Νέα Ὑόρκη, γιὰ νὰ μὴ βασανίζωμαι ἀπὸ τὴν παρουσία του, ἀπὸ τῆς ἀπελπισμένης παρακλήσεως του...
 Ὅταν τὸν ἐανάθα, ὑπερ' ἀπὸ ἕνα χρόνον, εἴμασθε καὶ οἱ δύο γιαιτρεμένοι ἀπὸ τὸ πάθος μᾶς...
 Καὶ ἔμαθον ἀπλῶς καλοὶ φίλοι...
 Ὁ ἔρωτας πέταξε...
 Μὰ ἡ φιλία ἔμεινε.
 Ἰσως αὐτὸ νὰ ἦταν τὸ προτιμώτερον...

ΠΟΛΑ ΝΕΓΚΡΙ

ἔομας γὰ τὸν Σολωῶ. Καὶ ὁ Δάντες γὰ πρῶτον ἀνόνας ἔγχε μείνει καταφρονεμένος καὶ σχεδὸν ἀγνωστος. Ἐχε, βέβαια, καὶ τὰ ἐλλειπτικὰ του ἄλλα τοῦτο δὲν σημαῖνε τίποτα. Ὁ Τάσος, ὁ Ἀρίστος, ὁ Μεταστάσιος κ.λπ., ἐξαιρέτου καὶ αὐτοὶ σὲ εἶδος τοῦς, ἔχουν ἐννοηθῆ καὶ ἐκτιμηθῆ πολὺ περισσύτερο. Ἡ ιστορίη (ποὺ καὶ ἐμὲ εἶνε ἰση σχεδὸν μὲ ἠρδέν), ἐννοεῖται καὶ ἐκτιμῆται καλύτερα ἀπὸ τοὺς πολλούς. Γιὰ τοῦτο σ' εἶμας ὁ Βαλιωκόφης, ποὺ σὰν στιχογράφος ἦταν ἀρετὰ καλὸς, ποὺ σὰν ποιητῆς ὅμως ἦταν μέτριος καὶ εἶχε βαρὰ ἐλλειπτικὰ, εἶχε ἐννοηθῆ καὶ εἶχε γίνει δημοφιλῆς περισσύτερο καὶ ἀπὸ τὸν Σολωῶ... Ὅπως καὶ ἂν εἶνε, ἀφοῦ παρακαλοῦμασθε σήμερα ἀπὸ μιὰ ἔγκριτη ἐφημερίδα νὰ δώσουμε μιὰ γνώμη, δὲν εἶνε γὰ καμιά ἔμφα καὶ τὴν δώσαμε, ὁ καθένας μὴ καθὼς τὴν ἐνόησε, ἀπαγάλαχτα καθὼς τὴν δῶμεν συνυπολόγεται μὲ φίλους (καὶ δὲν διαφέρει τὸ ἕνα ἀπὸ τ' ἄλλο). ἔστο καὶ ἂν αὐτὲς ἡ γνώμεις δὲν θὰ χρησιμοποιῶν σὲ τίποτ' ἄλλο, παρὰ γὰ νὰ διασκεδάσων καὶ νὰ γελιάσων ὁ μετρίτερος καὶ γὰ νὰ χροῖνον αὐτοὺς ποὺς ἀπὸ μᾶς εἶχε περισσότερο ὄραον καὶ ποὺς περισσότερο ἀδικο. Ἀλλὰ ὡς καὶ γὰ μᾶς, πιστεῖτε ποὺς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐκδοσὴ καὶ τὴ σίγχρουναι τὸν γνωμῶν, πάντα κάποια ὠφέλεια προκίπει.

Τὸ λέω καὶ ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ νὰ μὴ τὸ λησασθῆ κανένας, πὺς ἂν ἐδοῦα τὰ προκίπει τοῦ Λαογραφίου καὶ κατόπιν τοῦ Μαρκοῦ, τοῦς τὰ ἐδοῦα ἐπειδὴ τοὺς θεοφοῦ σὰν τοὺς τελειότερους σὲ εἶδος τοῦς καὶ ποὺς στιχογράφοις ἢ ποιητάδες, ποὺ νὰ βρισκόματι ὅσο καὶ μάλιστα πολὺ μαζοῦ ἀπὸ τὴν τέχνη, δὲν μποροῦ νὰ τοὺς βάλω ἴσ' ὅταν. Ποιητῆς ἰδέες ἀπαντιῶνται συχνὰ καὶ σὲ ἔργα περὰ καὶ ποὺ ἀπὸ τὸ πρῶ ἐνε ἐμφρασμένους πολὺ καλύτερα καὶ τεχνικότερα παρ' ὅτι ἄλλες σὲ στίχοις καὶ ὅταν λένε «ποιητῆς», καὶ μάλιστα «καλὸς ποιητῆς».

πρῆτε νὰ ἐννοοῦμε ἐκεῖνον ποὺ, προκείμενος μὲ ὅλα τὰ ἀπαιτήματα ποιητικὰ προσόντα τοῦ εἶδους του, κρατεῖ σὲ ἔμφα του καὶ τὸ σφιχτὴ τῆς τέχνης. Καὶ ἕνα στιχογράφημα ἀνεγὼν εἶνε σὰν ἕνα κομμάτι περὶ ἀσύνταχτο καὶ ἀνορθόγραφον καὶ ἰδιῶς καταληπτό, ποὺ καὶ καλὸ κατὰ βάθος καὶ στὴν οἰκία του ἂν εἶνε, ἐπὶ φιλολόγων ἔστω, δὲν μπορεῖ ὅπως παρὰ νὰ ἔχη λίγη ἀξίαν ἢ καὶ καμιά.

Κορυφαί, Γενναῖον 1899.

Νικ. Κονεμένος

Στὸ μέρος αὐτὸ, κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ σοφοῦ Ἑταπηνῶν Νικ. Κονεμένον, τελειοῦν ἡ ἀπαντήσεως τὸν Ἑλληνοὺν λογιῶν, ποὺ ἐδόθησαν σὲ «Ἄστει» πρὸ 35 ἐτῶν.

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν ἀπόφασίν μᾶς, ἀρχίζουμε τὴν δημοσίευσιν τὸν ἀπαντήσεων τὸν σημερινῶν λογιῶν μὲ ἐπὶ τοῦ φλέγοντος αὐτοῦ ζητήματος.

Πρῶτος εἶχε τὴν καλύτερην ἢ ἀπάντησιν σὲ ερώτημά μᾶς ὁ διακεχωριστὸς ἱστοριογράφος καὶ Ἀκαδημαῖός κ. ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ :

—Ποῦς εἶνε ὁ μεγαλύτερος σημερινὸς Ἕλληνας ποιητῆς; ρωτήσαμε τὸν κ. Καμπούρογλου.

—Μὰ χωρεῖ καὶ δεύτερη γνώμη; μᾶς ἀπάντησε. Ὁ Παϊσιῶς εἶνε ἀξιοκίνητος ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ τὸν ἔχομεν στήσῃ ὅλοι μᾶς, χρόνια τόρα. Ὁ Σκελιανὸς ἔχει ἔμπνεσις χειμαρροδῆ, δὲν κατορθοῦσε ὅμως νὰ ὑποτάξῃ τὴν ἔμπνεσίν του, καὶ ἔτσι ἔμεινε ἕνας χειμαρρῶς. Ἄν θέλετε, τόρα νὰ σᾶς πῶ καὶ τοῖν θεοφῶ ἔθνικότερο ποιητῆ, ἡ γνώμη ποὺ εἶνε ὅτι ὁ πῆλος αὐτὸς δικαιωματικώτερα ἀνήκει στὸν Στρατήγη.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια τὸν ἀπαντήσεων τὸν σημερινῶν λογιῶν μᾶς.